

ANALIZA BILANSA

Dodatak „Narodnom Blagostanju“

BROJ 3

BEOGRAD, 16 JANUAR 1937.

GODINA IX

Sadržaj:

Дубровачка паробродска пловидба, а. д. Дубровник
Brodarsko akcionarsko društvo »Oceania«, Beograd.

ДУБРОВАЧКА ПАРОБРОДСКА ПЛОВИДБА, А. Д. ДУБРОВНИК

Дубровачка паробродска пловидба поклања велику пажњу како дугој, тако и обалној пловидби. У дугој пловидби ради 11 њених пароброда са укупно 46 хиљада бруто регистарских тона. Од тога су два пароброда намењена одржавању пруге са Левантом, а остали раде у слободној пловидби. У обалној пловидби ангажовано је 14 пароброда са укупно 6934 бруто-тоне. Међу њима је и „Краљ Александар Први“, који је понос наше обалне пловидбе. То је прави пливајући хотел најмодерније уређен и снабдевен свиме што је потребно за савремени комфор, угодан боравак и разоноду путника. Ту су даље „Куманово“, „Шипан“ итд., који су такође првокласни.

Иако се у стању поморства ни у 1935 није приметило неко знатније побољшање, ипак је пословање „Дубровачке“ у тој години било скоро сасвим нормално. Нарочито је задовољно резултат постигнут у слободној пловидби, на који су повољно утицале три чињенице: међународни споразум о минималним возаринским ставовима, оживљење превозног тржишта угља из Енглеске за Средоземно Море почетком октобра 1935, а у вези с талијанско-абисинским спором, и најзад — најригорознија штедња у целокупном пословању. У обалној пловидби није било знатнијег повећања броја путника, делом због поштрења девизних ограничења у земљама с којим се прирастом промета рачунало, а делом због увођења конкурентских брзих пруга од стране другог домаћег друштва које ради у обалној пловидби. Ова конкуренција међу домаћим друштвима сигурно нам није потребна, јер је споразумна подела рада много кориснија, не само за паробродска друштва, него и за народну привреду као целину.

Главне билансне позиције Дубровачке паробродске пловидбе за 1935 и три претходне године овако изгледају:

Активa	1932	1933	1934	1935
	у хиљадама динара			
Пароброди	67.958	64.344	61.094	54.894
Непокретности	925	832	749	674
Намештај	85	77	69	62
Материјал	569	956	1.662	1.085
Благајна	142	379	450	695
Аконт. дивид. 1935	—	—	—	2.580
Губитак	6.584	6.678	—	—
Пасива				
Главница	32.250	32.250	32.250	32.250
Резервни фонд	—	—	5.000	2.000
Резерва за осигурање	6.253	9.153	4.871	5.591
Повериоци (салдо)	37.762	31.864	18.910	10.764
Добитак	—	—	2.993	9.386
Збир биланса	76.265	73.267	64.025	59.991
Расходи				
Пренос губитка	—	6.584	6.678	—
Управни трошкови	959	875	856	948

Амортизација	4.000	3.600	3.250	3.200
Резерва осигурања	3.200	2.900	2.600	2.500
Отпис нам. и непокр.	112	101	91	82
Пословни губитак	2.520	—	—	—
Добит у тек. год.	—	—	(9.671)	(6.393)
Чиста добит	—	—	2.993	9.386

Приходи				
Пренос добити	4.206	—	—	2.993
Од пословања	—	7.382	16.468	13.124
Губитак у тек. год.	(10.791)	(94)	—	—
Губитак	6.585	6.678	—	—
Збир прихода-расхода	10.791	14.060	16.468	16.117

Збир биланса је опао са 76 милиона у 1932 на испод 60 милиона крајем 1935. Али, то не значи да се и стање друштва погоршало. Напротив, оно је из године у годину све повољније, а на опадање збира биланса утицале су у ствари две повољне чињенице: смањивање друштвених обавеза и уредна амортизација пловног парка. Од 1932 до 1935 пароброди су амортизовани са преко 17 милиона, од чега у 1935 години са 6,2 милиона, и то са 3,2 милиона на терет рачуна расхода и са 3 милиона на терет резервног фонда. Крајем 1935 друштвени пловни парк је билансиран са 54,89 милиона, али вреди сигурно више. Сам пароброд „Краљ Александар Први“, који је саграђен 1932, коштао је око 35 милиона динара. Овај пароброд је набављен знатним делом на кредит и имао се платити у току 4 године. Због тога су у 1932 години и друштвене обавезе биле знатне. Њихов тачан износ није познат, јер друштво не исказује дужнике и повериоце засебно, него њихов салдо, који се последњих година увек јављао у пасиви биланса. Међутим, како се од 1932 до 1935 односни салдо смањило за око 27 милиона, са 37,7 на 10,7 милиона, очигледно је да је и бонитет друштва знатно порастао.

Изуевши већ споменуто смањење билансне вредности пловног парка, у активи није било последњих година готово никаквих значајнијих промена. У пасиви, поред салда повериоца и дужника, мењала се и „резерва за осигурање“. Крајем 1933 она је износила 9,15 милиона. Са дотацијом из 1934 године требала је да достигне износ од 11,75 милиона. Међутим, крајем 1934 ова резерва износи стварно само 4,87 милиона, јер је из ње издвојен износ од 5 милиона динара, с којим је образован резервни фонд, а 1,9 милиона је употребљено за покриће разних штета. Резерви за осигурање додељена су и у 1935 години 2,5 милиона, али је опет било извесних мањих штета, тако да она крајем 1935 износи 5,59 милиона динара.

Бруто приход у 1935 износи 13 милиона и мањи је за око 3 милиона него у претходној години, али је ипак скоро два пута већи него у 1933. Резултат пословања у току 1934 и 1935 је тако повољан, да је управа друштва, чија је велика опрезност иначе позната, предложила да се за 1935, после вишегодишње паузе, опет приступи исплати одговарајуће дивиденде. Чисти добитак у 1934 износио је 9,67 милиона, али је после покрића губитака из ранијих година остало само 2 милиона 993 хиљаде. 1935 го-

дина завршена је такође са добитком од 6,39 милиона. Ако се томе дода пренос добитка из 1934, види се да је последњој главној скупштини стајао на располагању износ од 9 милиона 386 хиљада. Од тога је исплаћено 6,45 милиона на име дивиденде (25 динара по акцији од 125 динара) и 279 хиљада на име тантијеме; резервном фонду је додељен 1 милион 408 хиљада, а остатак од 1 милион 249 хиљада пренет је на нови рачун.

У управи Дубровачке паробродарске пловидбе су г. г.: Федерико Главић, председник; Томо Главић, Лазар Лађевић, Иво кап. Папи и Д-р Стефан Рачић, чланови. У надзорном одбору су г. г.: Паско Колић, Д-р Паво Матијевић и Петар Перић, а заменици су г. г.: Гашо Далеоре и Јосип Уцовић.

BRODARSKO AKCIONARSKO DRUŠTVO »OCEANIA«, BEOGRAD

Početak decembra 1936 godine »Oceania« je predala saobraćaju još jedan novi veliki parobrod kombinovanog putničko-trgovačkog tipa od 3800 tona nosivosti i sa kabinama za 40 putnika. Ova nova jedinica naše trgovačke morarice, koja nosi ime »Plavnik«, građena je 1923 u Nemačkoj, i nedavno je potpuno renovirana i najmodernije uređena, tako da će nas, kao što je to slučaj i s drugim parobrodima »Oceanije«, moći dostojno predstavljati u stranim zemljama.

Zajedno s »Plavnikom« i s parobrodom »Dinara« od 5500 tona nosivosti, koji je nabavljen u aprilu 1936, »Oceania« raspolaže danas sa 10 velikih parobroda sa ukupno 53 hiljade tona nosivosti i sa 2 parobroda u najmu (»Junak« sa 2500 tona i »Ivan« sa 2000 tona nosivosti). Sa tih 12 parobroda društvo podržava 4 redovne putničko-teretne pruge, i to: Jadran—Marselj—Španija—Severna Afrika—Kanarska ostrva; Jadran—Malta—Španija—Maroko; Jadran—Severna Afrika—Valensija—Marselj i Jadran—Severna Evropa (London, Anvers, Rotodram, Amsterdam, Hamburg i Gdinja). Slobodnu plovidbu »Oceania« je gotovo sasvim napustila.

Pruga za Severnu Evropu, koja je uvedena početkom 1935, naišla je na najbolji odziv među našim privrednicima i radi vrlo dobro, naročito posle pojačanja naše trgovinske razmene sa Engleskom. Za razvitak našeg uvoza i izvoza, a tako isto i tranzitne trgovine, neobično mnogo znače i pruge sa zapadnim delom Sredozemnog Mora. Do prošle godine na njima je saobraćaj gotovo bez prekida rastao. Međutim, pred kraj 1935 prilike se počinju menjati, najpre zbog sankcija prema Italiji, a sredinom 1936 zbog građanskog rata u Španiji, sa čijim je pristaništima »Oceania« imala već veliki promet. U vezi s tim smetnjama znatno je otežan i njen rad, pa je uprava društva bila primorana da uloži najveće napore, da bi održala stalno u pogonu sve svoje brodove. Rezultati tog nastojanja doći će do izražaja tek u bilansu za 1936 godinu.

Inače, uspeh poslovanja u 1935 bio je znatno povoljniji nego u toku nekoliko prethodnih godina, kao što nam to pokazuje i sledeće upoređenje glavnih bilansnih pozicija:

Aktiva	1932	1933	1934	1935
	u hiljadama dinara			
Parobrodi	36.206	34.147	28.350	29.455
Blagajna	78	50	74	83
Hart. od vrednosti	3.868	3.822	2.511	2.141
Zaliha uglja	367	301	340	458
Dužnici	11.588	9.271	10.413	12.274
Gubitak	2.889	3.180	—	—
Pasiva				
Glavnica	20.000	20.000	15.000	15.000
Rezervni fond	1.000	1.002	—	73
Račun amortizacije	19.294	17.115	12.821	13.608
Račun osiguranja	319	319	319	319
Fond Hektora Polića	55	58	62	65

Poverioci i Banke	14.326	12.277	12.069	13.689
Dobit	—	—	1.459	1.617
Zbir bilansa	54.996	50.771	41.688	44.411
Rashodi				
Prenos gubitka	2.303	2.889	—	—
Izdaci plovidbe	28.764	26.092	28.214	37.628
Kamata	1.031	859	652	808
Računi Amortizacije	1.810	1.699	1.321	1.502
Dobit	—	—	1.459	1.617
Prihodi				
Prenos dobiti	—	—	—	316
Prihodi poslovanja	31.020	28.359	31.646	41.240
Gubitak	2.889	3.180	—	—
Zbir prihoda-rashoda	33.909	31.538	31.646	41.556

1934 godine izvršena je nova procena parobroda, pa se njihova bilansna vrednost morala smanjiti za 6,874.000 dinara. Za pokriće ovog iznosa, kao i gubitka iz 1933 godine od 3,18 miliona, upotrebljen je rezervni fond od 1 milion dinara, kao i 4 miliona i 51 hiljada iz amortizacionog fonda i 5 miliona dinara dobivenih smanjenjem glavnice sa 20 na 15 miliona. Posle toga vrednost parobroda je iznosila 28,35 miliona, a sopstvena sredstva društva, ne računajući dobit, bila su po prilici isto tolika. To znači da je čitava flota, uprkos otpisima, bila još uvek potpuno pokrivena sopstvenim sredstvima.

Krajem 1935 parobrodi su bilansirani sa 29,45 miliona dinara, za 1,1 milion više nego krajem prethodne godine. Ova promena je nastala usled potonuća parobroda »Vile« i nabavke parobroda »Bor« i »Vid«. U 1935 su i dužnici za 1,86 miliona veći i iznose 12,27 miliona. Toliko stanje dužnika u prvi mah iznenađuje, jer se ovde ne radi o industrijskom ili trgovačkom preduzeću koje bi moglo da ima tolika robna potraživanja. Međutim, stvar postaje jasna, kad se uzme u obzir da je to uglavnom zaostala subvencija koja se ne može naplatiti na vreme. To se više nikako ne bi smelo dešavati, jer je redovna isplata državne subvencije bitan uslov za dalju obnovu plovnog parka, koja se mora izvršiti brzim tempom, naročito zbog stalnog poskupljivanja brodske tonaže. Inače, zbog zaostale subvencije društvo mora da se koristi i većim kreditom, a to ne utiče najpovoljnije na rezultat poslovanja, jer se mora plaćati znatna kamata koja bi se inače mogla izbeći. Paralelno s povećanjem dužnika, u 1935 su porasli i poverioci za 1,66 milion i krajem te godine iznose 13,68 miliona.

U toku 1935 društveni parobrodi su prevezli 237 hiljada tona raznog tereta, 102 hiljade m³ drva i 4.215 komada goveda, odnosno za 30 hiljada tovarnih jedinica više nego u 1934. Prevaljeni put iznosi 252.456 morskih milja, a bruto prihod 41,24 miliona dinara prema 31,6 miliona u prethodnoj i 28,3 miliona u 1933 godini.

Na strani rashoda vidimo, da su izdaci plovidbe takođe porasli. U 1935 oni iznose 37,6 miliona prema 28,2 miliona u 1934. Izdaci na ime kamate iznose oko 800 hiljada dinara, a dotacija račun amortizacije 1,5 milion, što pretstavlja oko 5% od bilansne vrednosti parobroda, gotovo jednako kao i ranijih godina. Od 1928 do 1933 poslovanje je stalno završavano s gubitkom. Nasuprot tome bilansi za 1934 i 1935 završeni su sa čistom dobiti, koja je omogućila da se u ove obe godine podeli dividenda od 6²/₃% godišnje.

U upravi »Oceanije« su g. g.: d-r Svetislav Šumanović, predsednik; Bogumil Antić, Anton Huber, Inž. Živojin Ilić, Marko Lučić-Roki, Mate Marović, Marijan Mažuranić—Janković, Milivoj Pilja, d-r Branko Pliverić, Kazimir Polić, Dragutin Prica, Jovan M. Ranković, Milorad Smokvina, Milan Mih. Stefanović, Božidar Švrljuga i Stevan Tubić. U nadzorном одбору су г. г.: Ljubomir Đinovski, d-r Egon Stare, Spasoje Gvozdrenović, Bogdan Polić i d-r Radovan Švrljuga. Generalni direktor društva je g. Marko Lučić—Roki.